

SAYI EDİTÖRLERİNİN SUNUŞU

Etik kavramı, muhtevası itibarı ile en genel hatlarıyla birey ve toplum yaşantısını düzenleyen ya da çoğunlukla düzenlemesi gerektiği vurgulanan bir değerler bütünü olarak ifade edilebilir. Antik Yunan'dan beri her dönem farklı düşünür, araştırmacı ya da bilim insanlarınca ele alınan, üzerine düşünülen ve yazılan bir kavram olarak etik, entelektüel faaliyetlerin yanı sıra bizatihi hayatın içerisinde din, gelenek, kültür gibi kurumlarca da sıklıkla atıf yapılan bir kavram olarak öne çıkmıştır. Bu noktada Türkçede ahlâk ile farklı anlamlar ihtiva etse de sıklıkla aynı anlamda kullanılan -ki bu sunuşta da aynı anlamda kullanılacaklardır- etik, ister seküler ister dinsel olsun ya da ister evrensel ister tikel kültürel olarak ele alınsın her halükârda geleneksel, modern ya da postmodern toplum yapıları fark etmeksizin hem birey hem de toplumu şekillendiren ve etkileyen ana gerçeğliklerden birisidir.

Hayata bu kadar dokunan ve belirleyici olan böylesi bir gerçeklik elbette farklı kategorilerde ele alınmakta ve farklı etiklerden söz edilmektedir. Bu, iki açıdan açıklanabilir. Öncelikle etik kavramının normatifliğinin yanında onu ifade eden ya da etmeye çalışan kişi açısından bazen zarurî çoğu zaman da tercihe bağlı sübjektifliği söz konusudur. Yani etik değerler tanımlanır ya da yorumlanırken sübjektif yargılarda bulunulması olağan bir durumdur. Zaten bu değerlerin toplumsal kodlar şeklinde oluşumundaki normatiflik de bir anlamda verilidir. Dolayısıyla etik doğası gereği normatif, ele alınışında da ekseriyetle sübjektiftir. İkinci durum ise, hayatın farklı alanlarına dair farklı etik anlayışları yaratımıdır. Yani insana dair farklı alanlarda farklı etik disiplinler vücuda gelmektedir. İş etiği, yönetim etiği, mesleki etik, gibi pek çok farklı alana dair etik anlayışlar mevcuttur.

Düşünce Dünyasında Türkiz'in bu sayısında üzerine eğileceğimiz etik ise siyasî etiktir. Yine Antik Yunan'dan 21. yüzyıla değin politikada etik anlayışın nasıl olması gerektiğine dair pek çok tartışma yaşanmış, pek çok farklı görüş öne sürülmüştür. Modern siyasetin etki alanının genişlemesi, yine modern demokrasilerin yaygınlaşması ve dolayısıyla

politikaya katılım anlamında da kitlelerin genişlemesi siyaset içerisindeki etik kaygı ve tartışmaları da beraberinde getirmiştir. Siyasetin finansmanı başta olmak üzere felsefi, hukukî ve bürokratik pek çok anlamda ayrı ayrı etik anlayışlara ve bireyin ya da topluluğun hak ihlallerini ya da haksız kazançlarını önleyecek etik kodlar belirlenmesine ihtiyaç vardır. Bu noktada her toplumun kendi kültür, gelenek ve medeniyet anlayışı çerçevesinde bazı temel etik kodları ön plana çıkarılması -ki aslında bu kodlar zaten vardır fakat öncelenmesi ve belirleyiciliklerinin artırılması gerektiği kastedilmektedir- ve bunlara uygun bir yönetim ve siyaset anlayışı benimseyerek toplumsal yaşamı bu minvalde düzenlemesi icap etmektedir.

Nihat Yılmaz tarafından kaleme alınan “Siyasî Etiğin Önemi Üzerine Bir Değerlendirme” adlı metinde yazar, siyasî etiğe dair kavramsal bir inceleme yapmakla birlikte 21. yüzyıldan örneklerle de birlikte siyaset kurumunda etiğin önemine dair tespitlerde bulunmakta ve öneriler getirmektedir. Hem aktüel siyasette hem de siyasetin teorisi yazılırken göz önünde bulundurulması gereken etik kodların belirlenmesi ve benimsenmesinin önemine değinen yazar, bir anlamda konunun hayatiyetini ortaya koymaktadır.

Merve Bahadır ve Nihat Yılmaz tarafından kaleme alınan “Siyaset ve Etik Kuramlar İlintisi Üzerine Bir Değerlendirme” başlıklı metin, ehemmiyeti devamlı vurgulanan etik kodların belirlenmesine dair bir teorik çerçeve çizmektedir. Metin, siyasî etiğin ne olduğuna dair literatürdeki tartışmalara yer vermekle birlikte daha geniş perspektifte etik kavramına dair oluşturulan kuramlar ile siyaset arasındaki ilişkiye dair değerlendirme ve tespitlerden bulunmaktadır. Bu kapsamda ayrı ayrı teleolojik, deontolojik ve erdem etiği kuramlarını ayrı ayrı ana hatlarıyla açıklamakta ve bunların yine ayrı ayrı siyaset kavramı ile ilişkisini ele almaktadır. Teorik bir açıklama olmasının yanı sıra siyasal alan ile ilişkisine dair de önemli tespitler içeren metin her iki yönüyle de ön plana çıkmaktadır.

Alper Özmen’in “Siyasette Etiğin İmkânına Yönelik Bir Tartışma” başlıklı yazısı da etik kavramına yönelik teorik tartışmaları farklı bir

perspektifle ele almakla beraber sonrasında özellikle siyasette etik dışılık ve siyasî yozlaşma meselesine eğilmektedir. Siyasî yozlaşmanın ne şekilde tezahür edebileceğine dair örneklere yer verilen metinde ayrıca siyaset ve etik kavramlarının ne şekilde yan yana getirileceği ve siyaset yapılırken etik kuralların hangi kıstaslarla belirleneceği ve nasıl uygulanacağına dair de bir tartışmada bulunmaktadır. Yazar, hem siyasette hem de spesifik olarak yönetim alanında temel etik değerlerin belirlenmesi ve benimsetilmesi süreçlerine dair hem yurt dışındaki çalışmalardan hem de yurt içinden örnekler vererek çalışmayı tamamlamaktadır.

Satuk Buğra Çetinkaya, “Antik Yunan’dan Aydınlanmaya Batı Düşünce Tarihinde Siyasî Etik” başlıklı yazısında, siyasî etik tartışmalarının tarihî sürecine yer vermektedir. İlk iki yazıdaki teorik arka plan ve önerilerin üzerine siyasette etik tartışmalarının tarihî süreçte özellikle de felsefe alanında ne şekilde tartışıldığı ve ne tür sonuçlara varıldığına dair iyi bir özet sunmaktadır. Siyasî etiğe dair Antik Yunan’daki tartışmalar ile başlayan Çetinkaya; Sokrates, Aristippos, Platon ve Aristoteles gibi dönem filozoflarının siyaset ve etik meselesine dair görüşlerine yer vermekte ve bu köklere dair bir tartışma sunmaktadır. Ardından Roma dönemi filozoflarından Aziz Agustinus’tan, Spinoza’ya uzanan geniş bir tarihî süreçte Aquinomlu Thomas, Thomas Hobbes, Machiavelli ve Bodin gibi düşünürlerin bu konuya dair ya da ilişkili olarak ifade ettikleri temel görüşlerin neler olduğunu, benzerliklerini ve ayrıştıktıkları noktaları kısacası bu husustaki felsefî literatürü ifade etmektedir. Daha sonra da Hume’dan Kant’a kadar olan süreci ele alan Çetinkaya, bir anlamda siyasî etiğe dair tartışmaları bir kategorizasyona tâbi tutarak farklı dönemlerdeki felsefî görüşleri kendi dönem ve benzeştikleri anlayışlar ekseninde değerlendirmektedir. Hume, John Stuart Mill, Rousseau ve Kant’ın görüşlerine de detaylıca yer vermekte ve siyasî etiğin aslında Antik Yunan’dan Aydınlanma felsefesine değin tartışılmasının sürekliliğine ve konunun önemine dikkat çekerek felsefî bir altyapı sunmaktadır.

Nuri Baltacı, “Ekonomik İnsan ve Ekonominin Siyaseti: İktisadın Ahlâkı ve Siyaset İlişkisi” başlıklı metninde siyasette etiğin en önemli

alanlarından birini teşkil eden ekonomiye dair, siyasetin ekonomisinin yönetiminde ve bu ekonominin meydana gelişindeki etik meselelere dikkat çekmekte, siyasetin ekonomisinin nasıl etik ilkeler ekseninde yürütülebileceğine dair literatüre yer vermekte ve bu hususu detaylı bir biçimde tartışmaktadır. Bunu yaparken de öncelikle iktisat ile politik iktisadı birbirinden ayırmakta ve iktisat teorisi içerisinde iktisat politikasının yerine dair bilgiler vermektedir. Konuyu ekonomik insan ve piyasa kavramları kadar temel noktadan ele almakta ve ardından ekonomik insan ile siyaset ilişkisini değerlendirmektedir. Bunu yaparken ayrıca yalnızca ekonomik insan kavramsallaştırması ile değil topyekûn ekonominin belirleyiciliği ile siyasetin ve siyasetin ekonomisinin önemine dair görüşler de aktardığını hatırlatmakta fayda vardır. Siyasetin tercih edeceği siyasî yaklaşımlar ve ekonomiyi ne şekilde etkilediği konularına da eğinilen metin; ekonomi-siyaset-etik üçgenini ele almaktadır.

Düşünce Dünyasında Türkiz'in "Siyasî Etik" temalı bu sayısında yayınlanmaya kabul edilen bu makaleler seçilirken konunun öncelikle felsefî, ardından da siyasî, idarî, iktisadî ve hukukî boyutlarını ele alacak açıklayıcı yazılar olmasına bilhassa ihtimam gösterilmiştir. Elbette siyasî etik daha pek çok farklı disiplin ile ilişkili olarak da ele alınabilir fakat hem Türkiye siyaseti hem de dünyanın diğer ülkelerindeki siyasal hayatta bir etik anlayışın tartışılması ve oluşturulmasında felsefe, siyaset bilimi, yönetim-bürokrasi, ekonomi ve nihayetinde hukuk en temel ve elzem hususlar olarak görülmüş ve bu alanlardaki hem literatürde yer alan kıymetli bilgileri aktarmaya ve yorumlamaya hem de siyasette etiğin yerleştirilmesi için özgün yorumlara yer verilen metinler yayınlanmasına dikkat edilmiştir. Bu önemli ve ehemmiyeti de her geçen gün daha da artan hususta bu tematik sayıya katkı sunan tüm değerli yazarlara teşekkürü bir borç biliyor ve derginin literatüre önemli bir katkı sunacağını düşünerek okurun dikkatine sunuyoruz.

Prof. Dr. Nihat YILMAZ
Arş. Gör. H. Bozkurt ÇELİK
 Sayı Editörleri